

Kontinuitet och förändring

Lättläst sammanfattning

Betänkande av Public service-utredningen

Stockholm 2008

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2008:64

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Edita Sverige AB

Stockholm 2008

ISBN 978-91-38-23006-0
ISSN 0375-250X

Utredning om public service

Lättläst

Det här är en utredning med förslag och beskrivningar.

Det kallas för ett betänkande.

Betänkandet ska nu diskuteras och sedan ska regeringen föreslå till riksdagen vad man tycker ska hända.

Det handlar om hur public service ska vara i framtiden.

Rose-Marie Frebran har gjort utredningen och det är hon som är jag i texten.

Det här är public service

Public service är Sveriges Radio, SR, Sveriges Television, SVT och Utbildningsradion, UR.

I den här texten står det SR, SVT och UR eller public service-företagen.

Vi betalar en tv-avgift för att få ha en tv.

Pengarna går till SR, SVT och UR så att de kan göra radioprogram och tv-program.

Det finns ingen reklam i public service och staten bestämmer

hur public service ska skötas.

Public service är till för alla.

Kort om de viktigaste förslagen

Den här utredningen ger förslag på förändringar av public service under nästa tid då SVT, SR och UR har tillstånd att sända program.

Här är de viktigaste förslagen:

- SR, SVT och UR ska vara egna företag och inte slås ihop till ett företag.
- SR, SVT och UR ska ha tillstånd att sända program i sex år från år 2010 till och med år 2015.
- TV-avgiften ska finnas kvar men byta namn till public service-avgift. Den som har en tv måste betala public service-avgift. Public service-avgiften ska bli 2 procent dyrare varje år.

- Public service-avgifterna ska gå direkt till public service-företagen.
- Det ska vara moms på public service-avgiften men inte bli dyrare för tittarna.
- SVT får ha sponsring, reklamskyltar i sina sportprogram, men reglerna för det ska bli tydligare. Det ska bara få finnas sponsring i hälften så många sportprogram om året.
- Regeln om att SVT och SR ska göra 55 procent av vissa program utanför Stockholm tas bort.
- Public service-företagen ska göra program på språk som bara få människor i Sverige talar. Det ska bli fler program på språket romani chib.
- Public service ska göra bra program för barn och unga.
- SVT och SR ska sprida kultur och göra kultur. De ska också göra underhållningsprogram. SVT ska fortsätta att ta ansvar för att göra svensk film även efter år 2010 även om staten inte skriver ett nytt filmavtal.
- UR ska göra utbildningsprogram och folkbildningsprogram. Folkbildningsprogram är program som ger kunskap.
- SR och UR ska berätta om sina planer för att köpa program, som andra företag gör.
- Public service-företagen ska själva bestämma hur många program de ska göra själva och hur många de ska köpa av andra företag. Det ska inte finnas regler som bestämmer det.
- Om SVT eller SR vill starta nya kanaler, måste Regeringen säga ja först.

- Alla program på svenska i SVT 1, SVT 2, Barnkanalen, Kunskapskanalen och SVT 24 ska textas och det ska bli fler timmar på teckenspråk.
- Program och information ska finnas på internet. Det ska helst vara tillgängligt för alla.

Inledning

Förslagen på förändringar ska göra så att public service-företagen kan bestämma så mycket som möjligt själva om sina program och att företagen ska arbeta så bra och billigt som möjligt.

Det ska inte finnas regler med mycket detaljer, men då måste också företagen ta ansvar för att göra så som riksdag och regering säger, när de ger företagen tillstånd att sända program.

Det är också viktigt att tala om hur företagen sköter sig eftersom människor måste betala avgift för att se på programmen.

Mycket förändras för tv och radio och det är svårt att säga hur det kommer att vara i framtiden.

Public service är radio och tv för alla. Riksdagen bestämmer hur public service-företagen ska arbeta och vad de ska göra. De ska inte lyda något parti eller andra, som vill påverka. De ska inte heller ta emot pengar från andra.

Public service-företagen ska göra bra program. Inte bara en åsikt ska få plats, utan många olika åsikter ska komma fram. Det ska få finnas program som handlar om speciella saker som kanske inte så många är intresserade av. Men det ska också få finnas program som många tittar på och tycker är roliga. Programmen ska också kunna väcka intresse och informera.

Det ska få finnas alla slags program bara de är bra.
De som gör programmen ska ha stora kunskaper.

Public service-företagen har också ansvar för att göra program som kanske inte kanalerna med reklam kan eller vill göra.

Många olika slags program

Public service-företagen måste göra program om samhället och nyhetsprogram.
Public service-företagen ska göra program som undersöker saker och leder till diskussioner.

Det är viktigt att public service-företagen gör program för alla i landet och för alla olika slags människor.
Nu måste 55 procent av vissa sorters program göras utanför Stockholm, men jag tycker att det finns problem med det och föreslår att den regeln tas bort.

Små folkgrupper och språk i Sverige

I Sverige är de språk som samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar talar godkända som minoritetsspråk, som ger vissa rättigheter.

Dessutom talar människor omkring 200 olika språk i Sverige.

Jag tycker att det är viktigt att public service-företagen gör program på flera av de språken och föreslår att det ska bli fler program på språket romani chib, eftersom det finns färre program på det språket än på finska och samiska.

Barn och unga

Det är viktigt att public service-företagen gör olika slags program för barn och unga.
Nu är det bara public service-företagen som gör program med nyheter och fakta för barn och unga.
Jag tycker att public service-företagen ska arbeta mycket med bra program för barn och unga.

Kultur och underhållning

Public service-företagen har ansvar för att sprida kultur och göra kultur själv.
SR har en egen kör och orkester.

SVT och SR ska fortsätta att arbeta med kultur, men jag tycker att de också ska göra program som är underhållande.

Vad som är underhållande är olika för olika människor.

Det kan vara radioteater, isdans eller frågesport.

SVT ska fortsätta att ta ansvar för att göra svensk film även efter år 2010 även om staten inte skriver ett nytt filmavtal.

Att få lära sig något

Nu säger reglerna att alla programmen ska kunna lära människor något.

Programmen ska vara folkbildande.

Det är bara UR som ska göra utbildningsprogram.

Jag föreslår att UR ska göra mest utbildningsprogram.

De ska göra program som utbildar människor från dagis och hela vägen upp till universitetet.

UR:s program kan användas i skolorna, men de sänds också i radio och tv.

En del av UR:s program behöver inte vara speciellt för skolorna.

De programmen ska vara folkbildande.

UR ska fortsätta att vara ett eget företag.

Andra företag som gör program

Många andra företag gör också program som sänds av public service-företagen.

Jag tycker att det skulle vara bra om SR och UR berättar om sina planer för att köpa program som andra företag gör.

Public service-företagen kan i framtiden dra av moms när de köper program av andra företag.

Då kommer de kunna köpa fler program från andra företag.

Det ska också bli tydligare för andra företag hur public service-företagen köper program, och de ska samarbeta med företagen, som gör program.

Jag tycker att public service-företagen själva ska bestämma hur många program de ska göra själva och hur många de ska köpa av andra företag. Det ska inte finnas regler som bestämmer det.

Organisation och hur public service-företagen ska arbeta

SR, SVT och UR har ansvar för public service.

En statlig stiftelse äger alla företagen.

Den kallas Förvaltningsstiftelsen.

I många länder är public service ett företag, men jag tycker att de tre företagen i Sverige ska vara kvar så som det är nu.

De har arbetat länge och arbetar med program på olika sätt.

Många har sagt att det skulle bli billigare om de tre företagen blev ett företag, men jag tror att även de tre företagen kan använda sina pengar på ett bättre sätt.

Det finns ett dotterföretag, ett företag som de tre stora företagen äger, som ger service och stöd till de tre public service-företagen.

Det heter SRF.

Det skulle bli bättre om det fick en liten styrelse.

Förvaltningsstiftelsen ska föreslå vem som ska vara ordförande och vilka som ska vara ledamöter i de olika styrelserna i public service-företagen. Förvaltningsstiftelsen ska ta ett större ansvar och public service-företagen ska berätta varje år hur de samarbetar med varandra för Förvaltningsstiftelsen.

Hur ska företagen få pengar?

Det är viktigt att det finns pengar så att public service-företagen kan göra program. Alla i Sverige måste tillsammans betala för det.

Jag föreslår att tv-avgiften finns kvar men byter namn till public service-avgift. Då förstår alla att de betalar både för radio och tv. Den som har en tv måste betala public service-avgift. Public service-avgiften ska bli 2 procent dyrare varje år. Riksdagen ska bestämma i förväg hur mycket public service-avgiften ska kosta för alla sex år som företagen har tillstånd att sända. Då kan företagen planera bättre.

Public service-avgiften ska ge rätt till att titta på radioprogram och tv-program från SVT, SR och UR.

Nu går tv-avgiften först till ett bankkonto hos staten. Sedan bestämmer riksdagen hur mycket pengar företagen ska få. Jag föreslår att public service-avgifterna ska gå direkt till public service-företagen och inte som nu först till staten. Då behöver inte företagen lämna in sina budgetar som riksdagen sedan ska säga ja till.

Public service-företagen kommer inte att likna en myndighet lika mycket som de gör nu.

På det här viset får företagen så mycket pengar som människor har betalt in till dem. Om fler betalar får företagen mer pengar.

Granskningsnämnden som kontrollerar programmen ska få pengar för sitt arbete direkt av staten.

Moms

När public service-avgiften går direkt till företagen blir det moms på public service-avgiften. Men avgiften ska inte bli dyrare för tittarna. Företagen måste betala in moms till staten. Det betyder att företagen kommer att förlora pengar. Jag föreslår att de ska få tillbaka pengar från staten, så att de har lika mycket pengar att göra program för som i dag.

Jag tycker att det är bra att det blir moms eftersom det blir lättare för företagen att samarbeta.

Program som företagen gör själva och program som de köper av andra företag kommer att kosta lika mycket.

Det finns tre olika nivåer på moms, 25 procent, 12 procent och 6 procent.

Jag föreslår att företagen ska betala 25 procent moms för de public service-avgifter de får in. Det blir rättvist och följer reglerna i EU.

Radiotjänst, som samlar in tv-avgifterna, ska inte få använda ett register på alla lägenheter och hus för att kunna ta in public service-avgifter.

Varje företag som har tv-apparater ska bara betala en avgift för alla tv-apparater de har.

Andra sätt att få in pengar

Det finns de som inte tycker om tv-avgiften, men det är svårt att ta bort den. Särskilt om man tycker att moms är bra.

Ett annat sätt skulle kunna vara att alla betalar en avgift även om de inte har en tv, eftersom public service är till nytta för alla.

Det är svårt att ta bort att de som har en tv-apparat ska betala tv-avgift. Om alla ska betala fast de inte har en tv-apparat, så blir tv-avgiften lik en skatt.

Skatteverket skulle också kunna ta ut en avgift av var och en men det skulle bli dyrt och krångligt.

Jag har också funderat på om staten ska betala public service-avgifterna med skatterna som kommer in. Det skulle kosta 7 miljarder kronor, men det skulle inte fungera på grund av momsen.

Sponsring

Sponsring är när företag betalar pengar till dem som gör program, eller för att visa skyltar i tv-rutan.

SR, SVT och UR har rätt till olika sorters sponsring.

Av public service-företagen är det bara SVT som får pengar från företag som vill visa skyltar i TV-rutan. Det är bara i slutet och i början av sportprogram och i Melodifestivalens final.

Jag tycker att sport är viktigt i public service.
Därför ska SVT få fortsätta
att få sponsring för att sända sportprogram.

Men det ska inte vara lika många sponsringskyltar som nu.
Förra året visade SVT sponsringsskyltar nästan varje dag.
Det ska bli hälften så många tycker jag.

Sändningstillstånd

Jag föreslår att SR, SVT och UR
ska ha tillstånd att sända program
i sex år från år 2010 till och med år 2015.

Då kan public service-företagen
planera bättre och följa med
i alla förändringar som kommer.

Jag föreslår att public service-företagen
först och främst ska sända radio och tv.
De ska inte starta nya kanaler
utan att regeringen säger ja till det.

Jag föreslår att företagen
också får arbeta med annat
om det inte skadar det viktigaste de ska göra,
nämligen tv-program och radioprogram.

Public service-företagen kan ta olika ansvar
för program på särskilda språk
och program för personer med funktionsnedsättning.
När företagen kommer överens om det ska de tala om det
för Kulturdepartementet och Granskningsnämnden.

Företagen ska fortsätta med att tala om
för Kulturdepartementet och Granskningsnämnden
hur de har arbetat.

Granskningsnämnden

Granskningsnämnden ska undersöka
om public service-företagen följer reglerna som finns.
Människor kan anmäla till Granskningsnämnden
om de tycker att något är fel i ett program.

Granskningsnämnden ska också undersöka
om företagen gör de program som de har lovat
när de har fått tillstånd.

Granskningsnämnden ska säga till när den tycker att ett public service-företag inte har gjort de program de har lovat. Men Granskningsnämnden ska inte säga hur företagen ska göra istället. Företagen ska bestämma det själva.

Mer tillgänglighet

Tillgängligt betyder att alla i landet kan se och lyssna på programmen och att människor kan se och lyssna med de hjälpmedel som finns, till exempel textning.

Jag tycker att SVT ska få fortsätta med HDTV.

Ny teknik har gjort det möjligt att göra program för personer med funktionsnedsättningar.

Jag föreslår att alla program på svenska i SVT 1, SVT 2, Barnkanalen, Kunskapskanalen och SVT 24 ska textas och att textningen ska vara bra. Fler och fler program är textade, men det ska bli ännu fler eftersom programmen blir tillgängliga för fler då.

Jag föreslår att SVT och UR sänder fler timmar på teckenspråk.

Jag föreslår försök med syntolkning då någon berättar om vad bilden visar.

Det är också viktigt att ljudet är tydligt, både i radio och i tv.

SR ska prova olika slags tekniker. Nu kan man undersöka om radion kan få ett digitalt nät, men FM kommer vara kvar en längre tid,

Internet

Internet blir viktigare och viktigare och jag tycker att det är nödvändigt att public service-företagen har program och information på internet och att den ska vara så tillgänglig som möjligt för alla.

Textning, talad textremsa och syntolkning ska i framtiden finnas på internet.